
عطوفت شمسی، مسعود، ۱۳۴۶ -

دایرةالمعارف حیوانات ایران / مسعود عطوفت شمسی - تهران: بدرقه جاویدان، عطوفت، ۱۳۸۴.
۳۲۰ ص. مصور.

ISBN: 964 - 7736 - 57 - 6

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. جانورشناسی - ایران، ۲. حیوانها الف. عنوان.

۵۹۱/۹۵۵

ع ۹ الف / ۲ / ۵۱ QL

م ۸۳ - ۴۳۲۷۹

کتابخانه ملی ایران

خواننده گرامی

برای برقراری ارتباط مستقیم با مؤلف می‌توانید

با پست الکترونیک زیر مکاتبه فرمائید

Email: masoud_otofatshamsi@yahoo.com

مرکز پخش تهران

تهران - خیابان انقلاب - خیابان فروردین - کوچه نوروز پلاک ۳۴

تلفن ۶۶۴۱۱۵۰۸ فکس ۶۶۴۱۴۳۶۲

فروشگاه

تهران - خیابان ولیعصر - نبش خیابان فاطمی

تلفن ۸۴ - ۸۸۹۷۵۵۸۱

مرکز پخش رامسر

رامسر - میدان امام - جنب پل - نشر عطوفت

تلفن ۰۱۹۲۵۲۲۸۳۳۷ - ۰۱۹۲۵۲۵۴۸۲۵

دائرة المعارف

حيوانات ايران

مسعود عطوفت شمسی

پاییز ۸۴

بدرقه جاویدان

دائرة المعارف

حیوانات ایران

مسعود عطوفت شمسی

حروفچینی : همراه

صفحه آرا : فریدون سامانی پور

لیتوگرافی : رویداد

اجرا : فرزین صفری

چاپ : سعدی

صحافی : منصوری

نوبت چاپ : اول پاییز ۱۳۸۴

شمارگان : چهار هزار نسخه

قیمت : ۳۵۰۰ تومان

شابک ۶ - ۵۷ - ۷۷۳۶ - ۹۶۴

ISBN: 964 - 7736 - 57 - 6

حق چاپ و نشر محفوظ و مخصوص می باشد

استفاده علمی آزاد

فهرست (نام‌های فارسی - علمی)

Lutra Lutra	۲۶	سمور آبی (شنگ)
Martes Martes	۲۷	سمور جنگلی
Lutra Perspicillata	۲۷	شنگ هندی
Family Equidae	۲۸	راسته فرسما
Equus hemionus	۲۸	گورخر
Equus Caballus	۲۹	اسب
Equus asinus	۵۰	الاغ
Equus asinus caballus	۵۱	لاطری
Order Artiodactyla	۵۲	راسته زوج سمان
Sus Scrofa	۵۲	گراز
Family Cervidae	۵۳	خانواده گوزن
Dama mesopotamica	۵۵	گوزن
Capreolus Capreolus	۵۶	شوکا
Cervus elaphus	۵۶	مرال
Family Bovidae	۵۸	خانواده گاوسمان
G.bennetti	۵۹	جیر
Gazella subgutturosa	۵۹	آهو
Capra hircus	۶۰	لرجه
Ovis Orientalis	۶۱	لرجه وحشی
Capra hircus	۶۱	لرجه و یازن
Capra aegagnus	۶۱	یازن، کل و بز
Ovis orientalis arkal	۶۲	لرجه و میش اورال
Ovis orientalis gmelini	۶۲	لرجه و میش لرمنی
Ovis orientalis	۶۲	لرجه لارستان
laristanica		
Ovis aries	۶۲	گوسفندان اهلی
Capra hircus	۶۵	بزهای اهلی
Bos taurus	۶۶	گاوهای اهلی
Bubalus bubalis	۶۶	گاو میش
Camelus dromedarius	۶۷	شتر
Family ursidae	۶۸	خانواده خرس ها
Ursus arctos	۶۹	خرسهای قهوه‌ای و سیاه
& Selenarctos thibetanus		
Order Cetacea	۷۱	لپنگ‌ها

Foreword	۱۵	پیشگفتار
Introduction	۱۷	مقدمه
MAMMALS	۱۹	پستانداران
Order Carnivora	۲۰	راسته گوشت‌خواران
Family Carnivora	۲۱	خانواده سگ سمان
Canis familiaris	۲۱	سگ
Canis aureus	۲۲	شغال
canis Lupus	۲۲	گورگ
Vulpes Vulpes	۲۵	روباه
Vulpes Corsac	۲۶	روباه ترکمنی
Vulpes Cana	۲۶	شاه روباه
Vulpes Rueppelli	۲۷	روباه شنی
Family Felidae	۲۷	خانواده گربه سمان
Acinonyx Jubatus	۲۸	پوزپلنگ
Felis caracal	۲۹	کاراکال
Lynx Lynx	۳۰	سپاه گوش
Felis Chaus	۳۱	گربه جنگلی
Felis Margarita	۳۲	گربه شنی
Felis Silvestris	۳۲	گربه اهلی ایرانی (خانگی)
Otocolobus Manul	۳۵	گربه پالاس
Felis Silvestris	۳۵	گربه وحشی
Panthera Pardus	۳۶	پلنگ
Panthera tigris	۳۷	ببر
Panthera Leo	۳۹	شیر
Family Hyaenidae	۴۰	خانواده کفتار
Hyaena Hyaena	۴۱	کفتار
Family Herpestidae	۴۲	خانواده خدنگ‌ها (موش خرما)
Indian grey mongoose	۴۲	خدنگ بزرگ
Small Indian mongoose	۴۲	خدنگ کوچک
Family Mustelidae	۴۳	خانواده سمور ها و راسو ها
Mustela Nivalis	۴۳	راسو
Vormela Peregusna	۴۴	لردیر
Meles Meles	۴۴	گورگن (رودک)
Martes Foina	۴۵	سمور سنگی

Lepus capensis	۸۷	خرگوش	Suborder Mysticeti	۷۱	راسته نهنگ های بالان دار
Procyon lotor	۸۸	راکون	Family Balaenopteridae	۷۲	خانواده نهنگ های شکیل
Order chiroptera	۸۹	راسته خفاش ساتان	Balaenoptera	۷۲	نهنگ گوز پشت
Pipistrellus kuhli	۸۹	خفاش پال سفید	novaeangliae		
Family Molossidae	۹۰	خانواده خفاش های دم آزاد	Suborder odontoceti	۷۲	راسته نهنگ های دندان دار
Family Rhinolophidae	۹۰	خانواده خفاش های لعل اسبی	Family Phocoenidae	۷۲	خانواده پرپزها (پرپز بی باله)
Family Vespertilionidae	۹۱	خانواده خفاش های شامگاهی	Family Delphinidae	۷۲	خانواده دلفین ها
Family Pteropodidae	۹۱	خانواده خفاش های میوه خوار	Tursiops truncatus	۷۲	دلفین بینی بطری
Family Emballonuridae	۹۱	خانواده خفاش های ماجرهای	Grampus griseus	۷۳	دلفین خاکستری
Family Hipposideridae	۹۲	خانواده خفاش های بینی برکهای	Pseudorca crassidens	۷۳	نهنگ دندان کلفت
Family Rhinopomatidae	۹۲	خانواده خفاش های دم موشی	Sousa Chinensis	۷۴	دلفین گوز پشت
FISHES	۹۳	ماهیها	Delphinus delphis	۷۴	دلفین معمولی
Categorizing Fish	۹۴	طبقه بندی ماهیان بر حسب غذا	Family Phoca	۷۴	خانواده لک ها
with regards to their food			Phoca caspica	۷۵	لک خزر
Natural food of fish	۹۴	غذای طبیعی ماهیان	Order Insectivora	۷۶	راسته حشره خواران
FRESH WATER FISH	۹۴	ماهیان آب شیرین	Family Soricidae	۷۶	خانواده حشره خور ها
Environment of	۹۴	محیط زیست ماهیان آب شیرین	White-toothed shrew	۷۶	حشره خور دندان سفید
sweet water fish			Family Erinaceidae	۷۷	خانواده خار پشت ها
cyprinif ormes	۹۵	راسته کپور ماهیان	Hemiechinus auritus	۷۷	خار پشت گوش بلند
Rutilus frisii	۹۵	ماهی سفید	Family Talpidae	۷۸	خانواده حفار ها
Leuciscus cephalus	۹۵	عروس ماهی	Talpa Caeca	۷۸	حفار مدیترانه ای (موش کور)
Cyprinus Carpio	۹۶	کپور ماهی	Order Rodentia	۷۹	راسته جونده گان
Vimba Vimba	۹۶	سياه کولی	Family Sciuridae	۸۰	خانواده سنجاب
Rutilus rutilus	۹۶	ماهی کولمه	Sciurus anomalus	۸۰	سنجاب ایرانی
Aspius aspius	۹۷	ماهی مائش	Family Dipodidae	۸۱	خانواده دویاها
Chalcalburnus chalcoides	۹۷	شاه کولی	Allactaga elater	۸۱	دویای پنج انگشتی کوچک
Barbus barbus	۹۷	نسس ماهی	Subfamily Microtinae	۸۲	خانواده ول حفار
Abramis brama	۹۸	ماهی سیم	Ellobius	۸۲	ول حفار
Family Umbridae	۹۸	خانواده مگ ماهیان	subfamily Cricetinae	۸۲	خانواده هامستر ها
petromyzoniformes	۹۸	راسته دهان گرد ماهیان	Cricetulus migratorius	۸۳	هامستر خاکستری
Caspianmyzon Wagneri	۹۹	ماهی دهان گرد دریای خزر	Subfamily Gerbillinae	۸۳	خانواده جریبل ها
acipenserif ormes	۹۹	راسته تنی ماهیان	Family Muridae	۸۳	خانواده موش ها
anguilif ormes	۱۰۰	راسته مار ماهیان	Family Oliridae	۸۴	خانواده سنجابک
Chanidae	۱۰۰	راسته خامه ماهیان	Drymoys nitedula	۸۵	سنجابک درختی
Order Salmoniformes	۱۰۰	راسته آزاد ماهیان	Family Hystriidae	۸۵	خانواده تشی ها
Cobitidae	۱۰۲	رنگر ماهیان	Hystrix indica	۸۵	تشی
Family Esocidae	۱۰۲	لرذک ماهیان	Family Myocastoridae	۸۶	خانواده نوریا
Siluriformes	۱۰۲	راسته اسبچه ماهیان (گربه ماهیان)	Family Leporidae	۸۶	خانواده خرگوش ها
Family Bagridae	۱۰۲	خانواده باگی ها	Family ochotonidae	۸۶	پایگاه (خرگوش موش)

Trachinotus mookalee	۱۱۱	پرستو ماهی هندی
Clupeidae	۱۱۲	خانواده شک ماهیان
Dussumieria acuta	۱۱۲	ساردین رنگین کمان
Ilisha megaleptera	۱۱۲	شمشک بزرگ
Sardinella gibbosa	۱۱۲	ساردین پهلوی طلایی
Sardinella sirm	۱۱۲	ساردین لکه دار
Tenuulosa ilisha	۱۱۲	صیور
Aridea	۱۱۳	خانواده گریه ماهیان
Arius dussumieri	۱۱۳	گریه ماهی خاکی
Arius thalassinus	۱۱۳	گریه ماهی بزرگ
Cepolidae	۱۱۳	خانواده نوار ماهیان
Acanthocephala abbreviata	۱۱۳	نوار ماهی
Coryphaenidae	۱۱۴	خانواده گالیت ماهیان
Coryphaena hippurus	۱۱۴	گالیت معمولی
Centriscidae	۱۱۴	خانواده میگو ماهیان
Centriscus scutellatus	۱۱۴	میگو ماهی
Chirocentridae	۱۱۵	خانواده خارو ماهیان
Chirocentrus dors	۱۱۵	خارو پاله سیاه
Chirocentrus nudus	۱۱۵	خارو پاله سفید
Engraulidae	۱۱۵	خانواده جولو ماهیان
Stolephorus	۱۱۵	جولو سرکوتاه
heterolobus		
Tryssa vitrostris	۱۱۶	لجه دهان نارنجی
Cynoglossidae	۱۱۶	خانواده زبان گاو ماهیان
Cynoglossus arel	۱۱۶	زبان گاوی درشت پولک
Cynoglossus bilineatus	۱۱۶	زبان گاوی چهار خط
Lactariidae	۱۱۶	خانواده گیش ماهیان کاذب
Lactarius Lactarius	۱۱۷	گیش کاذب
Gymnuridae	۱۱۷	خانواده پروانه ماهیان
Coachman	۱۱۷	پروانه ماهی سه نواری
Mugilidae	۱۱۷	خانواده بز ماهیان
Parupeneus rubescens	۱۱۸	بز ماهی سرخ جامه
Upeneus sundaicus	۱۱۸	بز ماهی آجری
Upeneus vittatus	۱۱۸	بز ماهی نواری
Hemiramphidae	۱۱۸	خانواده لیم منقار ماهیان
Hemiramphus georgii	۱۱۸	لیم منقار ماهی دراز
Half beak	۱۱۹	لیم منقار ماهی نوک زرد
Chanidae	۱۱۹	خانواده خامه ماهیان
Chanos chanos	۱۱۹	خامه ماهی

Family siluris glanis	۱۰۴	خانواده اسبچه ماهیان
Family sisoridae	۱۰۴	خانواده سیسوریدها
Order Perciformes	۱۰۴	راسته صوف ماهیان
Gobiidae	۱۰۴	خانواده گاو ماهیان
Family head of snake fishes	۱۰۴	خانواده سرمار ماهیان
Sparide	۱۰۴	خانواده شانگ ماهیان
Order Mugiliformes	۱۰۴	راسته کفال ماهیان
Family Mugilidae	۱۰۵	خانواده کفال ماهیان
Family Atherinidae	۱۰۵	خانواده گل آذین ماهیا
Atherinidae	۱۰۵	راسته شیشه ماهیان
Order	۱۰۵	خانواده کپور ماهیان دنداندار
cyprinodontiformes		بچه ز (گامبوزا)
Family cyprinodontidae	۱۰۶	خانواده کپور دنداندار
Clupeidae	۱۰۶	راسته شک ماهیان

ماهیان خلیج فارس و دریای عمان

	۱۰۷	
THE PERSIAN GULF & THE SEA OF OMAN FISHES		
Balis Tidae	۱۰۷	خانواده قریبا ماهیان
Abalistes stellatus	۱۰۷	ماشه ماهی
Paralichthyidae	۱۰۸	خانواده کفشک ماهیان کوتاه پاله
Pseudorhombus elevatus	۱۰۸	کفشک پر تنگ
Acanthuridae	۱۰۸	خانواده جراح ماهیان
Acanthurus bleekeri	۱۰۸	جراح ماهی فیهودی
Belonidae	۱۰۸	خانواده منقار ماهیان
Tylosurus crocodilus	۱۰۹	منقار ماهی شکاری
crocodilus		
Tylosurus leiura	۱۰۹	منقار ماهی نواری
Tylosurus strongylurus	۱۰۹	منقار ماهی دم خال دار
Apogonidae	۱۰۹	خانواده دهان لانه ماهیان
twostripe cardinal	۱۰۹	دهان لانه ماهی دو نواری
Cardinal fish	۱۱۰	دهان لانه خاندان
Carangidae	۱۱۰	خانواده گیش ماهیان
Alepes djedala	۱۱۰	گیش میگوئی
Atule mate	۱۱۰	گیش گونی سیاه
Carangoides	۱۱۱	گیش بال الشان
chrysophrys		
Caranx sexfasciatus	۱۱۱	گیش چشم درشت
Parstromateus niger	۱۱۱	حلوا سیاه

<i>Lutjanus sanguineus</i>	۱۲۶	سرخوپهن	<i>Haemulidae</i>	۱۱۹	خانواده سنگسر ماهیان
LABRIDAE	۱۲۶	خانواده زبرد ماهیان	<i>Plectorhinchus</i>	۱۲۰	خنو لیمویی
<i>Callydon dussumieri</i>	۱۲۷	چرگوک	<i>flavomaculatus</i>		
<i>Cheilinus lunulatus</i>	۱۲۷	زبرد ماهی دم چارویی	<i>Plectorhinchus pictus</i>	۱۲۰	خنو خال سیاه
Monacanthidae	۱۲۷	خانواده تک خار ماهیان	<i>Pomadasys argenteus</i>	۱۲۰	سنگسر لقرهای
<i>Alutera monoceros</i>	۱۲۷	ماهی خاکستری تک شاخ	<i>Pomadasys kaakan</i>	۱۲۰	سنگسر معمولی
Exocoetidae	۱۲۷	خانواده پرلده ماهیان	Sciaenidae	۱۲۰	خانواده شوربده ماهیان
<i>Cypselurus oligolepis</i>	۱۲۸	پرلده ماهی پولک درشت	<i>Argyrosomus hololepidotus</i>	۱۲۰	میش ماهی
African sailfin flyingfish	۱۲۸	ماهی پرنده آفریقایی	<i>Nibea maculata</i>	۱۲۱	مشکو لکه دار
Mugilidae	۱۲۸	خانواده کفال ماهیان	<i>Otolithes ruber</i>	۱۲۱	شوربده
<i>Liza subviridis</i>	۱۲۸	کفال پشت سبز	Siganidae	۱۲۱	خانواده صافی ماهیان
<i>Valamugil scheli</i>	۱۲۸	کفال لکه آبی	<i>Siganus javus</i>	۱۲۱	صافی موجدار
Diodontidae	۱۲۹	خانواده خار پشت ماهیان	<i>Siganus sutor</i>	۱۲۱	صافی لپوهای
Birdbeak burrfish	۱۲۹	خار پشت ماهی لب منقاری	Leiognathidae	۱۲۲	خانواده پنجهزاری ماهیان
Drepanidae	۱۲۹	مرویس ماهیان	<i>Leiognathus brevirostris</i>	۱۲۲	پنجهزاری خال پشت
<i>Drepane longimana</i>	۱۲۹	مرویس ماهی نواری	<i>Leiognathus equulus</i>	۱۲۲	پنجهزاری بزرگ
<i>Drepane punctata</i>	۱۲۹	مرویس ماهی منقوط	<i>Secutor insidiator</i>	۱۲۲	پنجهزاری کج پولک
Serranidae	۱۳۰	خانواده هامور ماهیان	Scombridae	۱۲۲	خانواده تون ماهیان
<i>Aethaloperca ragaa</i>	۱۳۰	هامور سیاه	<i>Euthynnus affinis</i>	۱۲۳	زرده
<i>Epinephelus bleckeri</i>	۱۳۰	هامور خال نارنجی	<i>Rstrelliger pelamis</i>	۱۲۳	طلال
<i>Epinephelus latifasciatus</i>	۱۳۰	هامور خاکی	<i>Scomberomorus</i>	۱۲۳	شیر ماهی
Gerreidae	۱۳۰	خانواده چلوک ماهیان	commerson		
<i>Gerres filamentosus</i>	۱۳۱	چلوک رشتهدار	<i>Thunnus albacares</i>	۱۲۳	گیدر
<i>Gerres poietii</i>	۱۳۱	چلوک پشت طلایی	Triglidae	۱۲۳	خانواده خروسک ماهیان
Priacanthidae	۱۳۱	خانواده تی پر ماهیان	<i>Lepidotriglabispinosa</i>	۱۲۳	خروسک شاخ گاوی
<i>Priacanthus tayenus</i>	۱۳۱	ماهی حوتی دریا	Synodontidae	۱۲۳	خانواده حصون ماهیان
Menidae	۱۳۱	خانواده ماه ماهیان	<i>Saurida tumbil</i>	۱۲۳	کپچار بزرگ
<i>Mene maculata</i>	۱۳۲	ماه ماهی	Soleidae	۱۲۳	خانواده کفشک ماهیان
Muraenoxidae	۱۳۲	خانواده مار ماهیان دریایی			راست روی
Congresox talabon	۱۳۲	مار ماهی زرد	<i>Euryglossa orientalis</i>	۱۲۳	کفشک گرد
<i>Muraenox cinereus</i>	۱۳۲	مار ماهی تیز دندان	<i>Zebrias synapturoides</i>	۱۲۵	کفشک گورغری
Kyphosidae	۱۳۲	خانواده چرم باله ماهیان	Platycephalidae	۱۲۵	خانواده زمین کن ماهیان
<i>Kyphosus vaigiensis</i>	۱۳۲	چرم باله پرتزی	<i>Grammoplites</i>	۱۲۵	زمین کن خال باله
Sparidae	۱۳۳	خانواده شانگ ماهیان	suppositus		
<i>Acanthopagrus</i>	۱۳۳	شانگ دو نواری	<i>Platycephalus indicus</i>	۱۲۵	زمین کن دو نواری
bifasciatus			Lutjanidae	۱۲۵	خانواده سرخو ماهیان
<i>Crenidens crenidens</i>	۱۳۳	سیم دندان نما	<i>Lutjanus ehrenbergii</i>	۱۲۶	سرخو لکه دار
indicus			<i>Lutjanus johnii</i>	۱۲۶	سرخو معمولی
Holocentridae	۱۳۳	خانواده سنجاب ماهیان	<i>Lutjanus lutjanus</i>	۱۲۶	سرخو چشم درشت

Platacidæ	۱۲۱	خاتواده خفاش ماهیان	Redcoat	۱۲۲	سنتجاب ماهی
Platax orbicularis	۱۲۲	خفاش ماهی	Scatophagide	۱۲۲	خاتواده زروک ماهیان
Triacanthidae	۱۲۲	خاتواده سه خار ماهیان	Scatophagus argus	۱۲۲	زروک
Triacanthus biaculeatus	۱۲۲	سه خار پوزه کوتاه	Sillaginidae	۱۲۲	خاتواده شورت ماهیان
Stromateidae	۱۲۲	خاتواده حلوا ماهیان	Sillago sihama	۱۲۲	شورت ماهی
Pampus argenteus	۱۲۲	حلوا سفید	Sphyrnidae	۱۲۲	خاتواده کولر ماهیان
Pristidae	۱۲۲	خاتواده اره ماهیان	Sphyræna forsteri	۱۲۵	کولر چشم درشت
Pristis cuspidatus	۱۲۲	اره ماهی منقوط	Sphyræna putnamiae	۱۲۵	کولر صواج
Fistulariidae	۱۲۲	خاتواده ماهیان دهان شیپوری	Scorpaenidae	۱۲۵	خاتواده غلرب ماهیان
Fistularia petimba	۱۲۲	شیپور ماهی قهوه‌ای	Apistus carinatus	۱۲۵	زنبور ماهی خال چشمی
Fistularia villosa	۱۲۲	لب لوله‌ای	Pterois russellii	۱۲۵	خروس دریایی
Rhinobatidae	۱۲۲	خاتواده کیتار ماهیان	Lethrinidae	۱۲۶	خاتواده شهری ماهیان
Rhina ancylostoma	۱۲۲	سوس کوسه‌ای	Lethrinus lentjan	۱۲۶	شهری گوش فرمز
Rhinobatos	۱۲۲	کیتار ماهی	Lethrinus nebulosus	۱۲۶	شهری معمولی
granulatus			Nemipteridae	۱۲۶	خاتواده گوازیم ماهیان
Rhinoptera javanica	۱۲۲	سهر ماهی دو پوزه	Parasclopsis aspinosa	۱۲۷	گوازیم چشم درشت
Uranoscopidae	۱۲۲	خاتواده اورانوس ماهیان	Scolopsis taeniatus	۱۲۷	گوازیم تک نواز
Uranoscopus quitatus	۱۲۲	اورانوس ماهی	Ephippidae	۱۲۷	خاتواده شنگ ماهیان
Psettodidae	۱۲۵	خاتواده کفشک ماهیان	Ephippus orbis	۱۲۷	شنگ ماهی
Psettodes eramei	۱۲۵	کفشک لیز دندان	Dasyatidae	۱۲۷	خاتواده پیوساهیان
Teraponidae	۱۲۵	خاتواده یلی ماهیان	Himantura gerrardi	۱۲۸	پوپه‌ازگوش
Pelates quadrilincatus	۱۲۵	یلی چهار خط	Himantura uarnak	۱۲۸	پونلنگی
Terpon puta	۱۲۵	یلی فلس کوچک	Hypolophus sephen	۱۲۸	پودم پری
Plotosidae	۱۲۶	خاتواده گریه ماهیان دریایی	Gymnuridae	۱۲۸	پروانه ماهیان
Plotosus anguilaris	۱۲۶	گریه	Heniochus acuminatus	۱۲۸	پروانه ماهی دم دراز
Mylinbatidae	۱۲۶	خاتواده رامک ماهیان	Trichiuridae	۱۲۹	خاتواده یال اسبی ماهیان
Aetobatus narinari	۱۲۶	رامک خالدار	Trichiurus lepturus	۱۲۹	یال اسبی سر بزرگ
Aetomylæus nichoffii	۱۲۶	رامک خط‌کمانی	Echeneidae	۱۲۹	خاتواده چسبک ماهیان
Scaridae	۱۲۷	خاتواده طوطی ماهیان	Echeneis naucrates	۱۲۹	چسبک ماهی
Scarus fuscopurpureus	۱۲۷	طوطی ماهی یشمی	Tetraodontidae	۱۲۹	خاتواده پادکنک ماهیان
Scarus persicus	۱۲۷	طوطی ماهی ابرائی	Arothron alboreticulatus	۱۳۰	پادکنک ماهی قهوه‌ای
Polynemidae	۱۲۷	خاتواده راشگو ماهیان	Chelonodon patoca	۱۳۰	پادکنک ماهی زیتونی
Eleutheronema	۱۲۷	راشگو معمولی	Istiophoridae	۱۳۰	خاتواده لیزه ماهیان
tetractylum			Makaira indica	۱۳۰	لیزه ماهی سیاه
Polynemus sextarius	۱۲۸	راشگو شش خط	Istiophorus platypterus	۱۳۰	بادبان ماهی
Rachycentridae	۱۲۸	خاتواده سوکلا ماهیان	Rhinopteridae	۱۳۰	خاتواده سهر ماهیان
Rachycentron canadum	۱۲۸	سوکلا	Torpedo sinuspersici	۱۳۱	سهر ماهی برق دار ابرائی
Pomacanthidae	۱۳۸	خاتواده فرشته ماهیان	Molidæ	۱۳۱	خاتواده خورشید ماهیان
Pomacanthus maculosus	۱۳۸	فرهاد	Mola mola	۱۳۱	خورشید ماهی اگالوسی

Diptera	۱۶۶	حشرات دو بال (پشه - مگس)	Rhincodontidae	۱۴۹	خانواده کوسه کر ماهیان
Dragonfly	۱۶۷	سنجاقک	Rhiconodon typus	۱۴۹	کوسه کر
Grasshopper	۱۶۸	ملخ	Carcharhinidae	۱۴۹	خانواده کوسه ماهیان درنده
butterfly	۱۶۸	پروانه	Carcharhinus Macloti	۱۴۹	کوسه لوک لیز
head	۱۶۹	سر	Galeocerdo cuvieri	۱۵۰	کوسه ببری
chest	۱۶۹	سینه	Stegostomatidae	۱۵۰	خانواده کوسه ماهیان عمقی
stomach	۱۶۹	شکم	Stegostoma fasciatum	۱۵۰	کوسه گور خری
Kinds of Butterflies	۱۶۹	انواع پروانه ها	Lamnida	۱۵۰	خانواده کوسه ماهیان سفید
Butterflies of Iran	۱۷۰	پروانه های روز پرواز ایران (پروانه)	Isurus oxyrinchus	۱۵۱	کوسه وحشی
Moths of Iran	۱۷۰	پروانه های شب پرواز ایران (پید)	Sphyrnidae	۱۵۱	خانواده کوسه ماهیان سرچکشی
REPTILES	۱۷۱	خزندگان	Sphyrna blochii	۱۵۱	کوسه سرچکشی
Testudines	۱۷۲	لاک پشت	Hemigalidae	۱۵۱	خانواده کوسه ماهیان مرموز
Rafetus euphraticus	۱۷۲	لاک پشت سه چنگالی فراتی	Chaenogaleus macrostoma	۱۵۱	کوسه لاپ دندان سفید
Mauremys caspica	۱۷۲	لاک پشت ترکمنی	Alopiidae	۱۵۲	خانواده کوسه ماهیان دم دراز
Dermochelya coriacea	۱۷۲	لاک پشت چرمی	Alopias pelagicus	۱۵۲	کوسه دم دراز
Testudo horsfieldii	۱۷۲	لاک پشت رودخانه ای	Hemiscyllidae	۱۵۲	خانواده گریه کوسه ماهیان
Testudo graeca	۱۷۲	لاک پشت زمینی - مهمیز دار	Chiloscyllium arabicum	۱۵۲	گریه کوسه عربی
Crocodylia	۱۷۲	تمساح (کروکودیل)	Chiloscyllium griseum	۱۵۲	بمبک خاکستری
SNAKE (Serpente)	۱۷۶	مار	Chiloscyllium punctatum	۱۵۲	گریه کوسه لکه دار
Serpentes of Iran	۱۷۷	انواع مارهای ایران	AMPHIBIANS	۱۵۲	دوزیستان
Venomous Snakes	۱۷۷	مارهای سمی و خطرناک	Ronidae	۱۵۵	لورباله
Agkistrodon intermedius	۱۷۷	الهی قنقاز	Hyla savignyi	۱۵۶	لورباله درختی
Vipera latifi	۱۷۸	الهی دماوندی	Bufo	۱۵۶	وزغ
Vipera raddei	۱۷۸	الهی تکاب	Caudata	۱۵۷	سمندر
Vipera albicornuta	۱۷۸	الهی زنجانی	ANIMALS	۱۵۹	جانوران بی مهره
Pseudocerastes persicus	۱۷۹	الهی شاخدار	INVERTEBRATE		
Eristicophis macmahoni	۱۷۹	کک مار	Echinodermatous	۱۵۹	خارتنان
cerstes cerastes	۱۷۹	مار شاخدار	Molluscs	۱۶۰	لوم تنان
Vipera lebetina	۱۸۰	گرزه مار (الهی)	Coral	۱۶۱	مرجان
Naja oxiana	۱۸۰	کنجه مار (کبری)	Sponge	۱۶۱	اسفنج
Wallerinnesia aegyptia	۱۸۰	مار کبرا (زنگی)	Worm	۱۶۱	کرم
Echis carinatus	۱۸۱	مار جعفری	ARTHROPODA	۱۶۲	بندپایان
Family Hydrophidae	۱۸۱	مارهای دریایی	Spider	۱۶۲	عنکبوت
Aglypha	۱۸۲	مارهای غیر سمی و بی خطر	Crab	۱۶۲	خرچنگ
Opisthog lypha	۱۸۲	مارهای نیمه سمی	Cuterplar	۱۶۳	هزارپا
Scorpion	۱۸۳	عقرب	INSECTS	۱۶۳	حشرات
Sauria	۱۸۴	سوسمار	honeybee	۱۶۴	زنبور عسل
Agamidae	۱۸۴	سوسمار روزگرد (آگاما)	Beetles	۱۶۵	سوسک
Gekkonidae	۱۸۵	سوسمار شب گرد (گکو)	ant	۱۶۶	مورچه

Threskiornis aethiopicus	۲۱۲	اکراس آفریقایی
Ardea purpurea	۲۱۲	حواسیل ارغوانی
Phoenicopterus minor	۲۱۲	فلامینگو کوچک
Platalea leucorodia	۲۱۵	کلمه لوک
Phoenicopterus ruber	۲۱۵	فلامینگو
Charadriiformes	۲۱۶	راسته آبچلیک شکلان
Charadrius hiaticula	۲۱۷	سلیم طوقی
Dromas ardeola	۲۱۸	سلیم خرچنگ خوار
Charadrius asiaticus	۲۱۸	سلیم سینه بلوطی
Burhinus oedipnemus	۲۱۹	چاغ نقی
Haematopus ostralegus	۲۱۹	صدف خوار
Gilreola pratincola	۲۲۰	گلرپول بال سرخ
Vanellus vanellus	۲۲۰	خروس گولی
Recurvirostra avosetta	۲۲۱	نوک غنجره
Gallinago gallinago	۲۲۱	پاشلک معمولی
Pluvialis apricaria	۲۲۲	سلیم طلایی
Numenius arquata	۲۲۲	گیلانشاه
Limosa Limosa	۲۲۲	گیلانشاه دم سیاه
Namenius tenuirostris	۲۲۲	گیلانشاه خال دار
Actitis hypoleucis	۲۲۲	آبچلیک آوازخوان
Tringa stagnatilis	۲۲۲	آبچلیک تالایی
Calidris ferruginea	۲۲۵	للیله بلوطی
Scolopax rusticola	۲۲۵	ایباج
Strigiformes	۲۲۶	راسته جغدسانان
Athene brama	۲۲۷	جغد کوچک
Bubo bubo	۲۲۸	شاه یوف
Asio flammeus	۲۲۸	جغد تالایی
Otus brucei	۲۲۹	مرغ حق جنوبی
Nyctea scandiaca	۲۲۹	یوف یوفی
Tyto alba	۲۳۰	جغد الهار
Asio otus	۲۳۰	جغد شاخدار
order pelecanidae	۲۳۱	راسته پلیکان شکلان
Pelecanus crispus	۲۳۱	پلیکان خاکستری
Paethon aethereus	۲۳۱	نوک سرخ دریایی
Pelecanus onocrotalus	۲۳۲	پلیکان سفید
Ordercoraciformes	۲۳۲	راسته سبز لبا شکلان
Alcedo atthis	۲۳۲	ماهی خورک
Ceryle rudis	۲۳۲	ماهی خورک ابلق
Coracias garrulus	۲۳۲	سبز لبا

Lacertidae	۱۸۵	مارمولک
BIRDS	۱۸۷	پرندگان
Birds general	۱۸۷	اطلاعات کلی درباره پرندگان
information		
Order Anseriformes	۱۹۲	راسته غاز شکلان
Swan	۱۹۲	لو
Mute swan	۱۹۵	لوی گنگ
whooper swan	۱۹۶	لوی فریادکش
Tundra swan	۱۹۶	لوی کوچک
Greylag Goose	۱۹۷	غاز خاکستری
White - fronted Goose	۱۹۷	غاز پیشانی سفید
Badcobe	۱۹۸	بادکوبه
Anas querquedula	۱۹۸	خوگاکا پرو سفید
Ruddy shelduck	۱۹۹	آنتوت
Oxyura leucocephala	۱۹۹	لردک سرسفید
Anas platyrhynchos	۲۰۰	سوسبز
Marmaronetta angustirostris	۲۰۱	لردک عربی
Anas crecca	۲۰۲	خوگاکا
Anas querquedula	۲۰۲	خوگاکای سفید
Eurasian wigeon	۲۰۳	گیلدر
Aythya ferina	۲۰۴	لردک سرحنایی
Anas clypeata	۲۰۴	مرغابی نوک پهن
Aythya fuligula	۲۰۵	لردک سیاه کاکل
Aythya nyroca	۲۰۶	لردک بلوطی
Bucephala clangula	۲۰۶	لردک چشم طلایی
Mergus serrator	۲۰۷	لردک ماهی خوار ککلی
Order podicipedi formes	۲۰۷	راسته کشیم شکلان
Little Grebe	۲۰۸	کشیم کوچک
Great crested Grebe	۲۰۸	کشیم بزرگ
Horned Grebe	۲۰۹	کشیم گوش دار
Red - necked Grebe	۲۰۹	کشیم گردن سرخ
Black-necked Grebe	۲۱۰	کشیم گردن سیاه
Ciconiiformes	۲۱۰	راسته لک لک سانان
Botaurus stellaris	۲۱۱	پوتیمار
Ciconia ciconia	۲۱۱	حاجی لک لک
Ardeola rallioides	۲۱۲	حواسیل زرد
Ciconia nigra	۲۱۲	لک لک سیاه
Ardea cinerea	۲۱۲	حواسیل خاکستری

Galliformes	۲۵۲	راسته ماهیان شکلات	Merops orientalis	۲۳۲	زنبورخوار سبز
Perdix perdix	۲۵۲	کبک چیل	Merops apiaster	۲۳۵	زنبورخوار
Francolinus francolinus	۲۵۲	فراج	Upupa epops	۲۳۵	فندقد (شانه به سر)
Phasianus colchicus	۲۵۵	قرلاول	Apodiformes	۲۳۶	راسته پرستو شکلات
Ammoperdix griseogularis	۲۵۶	لیبو	Apus melba	۲۳۶	پرستوی شکم سفید
Francolinus pondicerionus	۲۵۷	چیرفتی	Apus apus	۲۳۷	پرستو
Coturnix coturnix	۲۵۷	بلدرچین	Phalacrocoracidae	۲۳۷	تیره باکلان ها
Chukar	۲۵۸	کبک شنی	Phalacrocorax	۲۳۸	باکلان
Tetrao uloko siewiczi	۲۵۸	سپاه خروس	Phalacrocorax nigrogularis	۲۳۸	باکلان گلو سیاه
Alectoris chukar	۲۵۹	کبک معمولی	Phalacrocorax pygmaeus	۲۳۹	باکلان کوچک
Caspian chukar	۲۶۰	کبک دریای خزر	Gaviiformes	۲۳۹	راسته غواص شکلات
Turnicidae	۲۶۰	بلدرچین بوملای	Gavia arctica	۲۳۹	غواص گلو سیاه
Gruiformes	۲۶۰	راسته ذو ناسانان	Gavia stellata	۲۴۰	غواص گلو سرخ
Grus grus	۲۶۱	دوتا	Psittaciformes	۲۴۰	راسته طوطی شکلات
Grus leucogeranus	۲۶۲	دو نای سفید سیبری	Alexandrine parakeet	۲۴۰	شاه طوطی
Grus virgo	۲۶۲	دو نای کوچک	Psittacula krameri	۲۴۱	طوطی طوق صورتی
Chlamydotis undulata	۲۶۲	هوبره	Falconiformes	۲۴۱	راسته شاهین شکلات
Tetrax tetrax	۲۶۲	زنگوله بال	Pandion haliaetus	۲۴۲	عقاب ماهی گیر
Fulix atra	۲۶۲	چنگر	Pernis apivorus	۲۴۲	سازگبه جنگلی
Porphyrio porphyrio	۲۶۵	طاووسک	Aquila chrysaetos	۲۴۲	عقاب طلایی
Otis tarda	۲۶۵	میش مرغ	Gypaetus barbatus	۲۴۲	هما
Porzana porzana	۲۶۶	یلوه خال دار	Haliaeetus albicilla	۲۴۲	عقاب دریایی دم سفید
Crex crex	۲۶۷	یلوه خنایی	Vulture	۲۴۲	کوکس
Porzana pusilla	۲۶۷	یلوه لوک سبز	Milvus migrans	۲۴۵	گورگور سپاه
Rallus aquaticus	۲۶۸	یلوه آبی	Circus aeruginosus	۲۴۶	سنقر تالابی
Cuculiformes	۲۶۸	راسته کبک کوسانان	Circus macrourus	۲۴۶	سنقر سفید
Cuckoo	۲۶۸	کوکو	Accipiter nisus	۲۴۷	قرقی
Clamator glandarius	۲۶۹	کوکوی کاکلی	Circus gallicus	۲۴۸	عقاب مارخور
Laridae	۲۶۹	تیره کاکائیان	Batastur teesa	۲۴۸	سازگبه چشم سفید
Stercorarius parasiticus	۲۷۰	کاکالی اقیانوس قطبی	Buteo buteo	۲۴۸	سازگبه معمولی
Larus ichthyaeus	۲۷۰	کاکالی بزرگ	Spotted Eagle	۲۴۹	عقاب خال دار
Larus fuscus	۲۷۰	کاکالی پشت سیاه	Accipiter gentilis	۲۴۹	طیران
Chlidonias niger	۲۷۱	پرستوی دریایی سیاه	Aquila rapax	۲۵۰	عقاب خاکی
Sterna caspia	۲۷۱	پرستوی دریای خزر	Buteo rufinus	۲۵۰	سازگبه پهلند
Order columbidae	۲۷۲	راسته کبوتر شکلات	Falco peregrinoides	۲۵۱	بهری
Columba palumbus	۲۷۲	کبوتر جنگلی	Falco peregrinus	۲۵۱	شاهین
Streptopelia decaocto	۲۷۲	یاکوم	Aquila heliaca	۲۵۲	شاه باز
Streptopelia turtur	۲۷۲	فمری معمولی	Kestrel	۲۵۲	دلچبه
Syrhaptes paradoxus	۲۷۲	باقرقره دم دراز	Falco cherrug	۲۵۲	پالابان

<i>Certhia familiaris</i>	۲۸۹	دارخزک	<i>Pterocles coronatus</i>	۲۷۳	بالقره گندمی
<i>Emberiza melanocephala</i>	۲۹۰	زردپره سرسیاه	<i>Pterocles senegallus</i>	۲۷۴	بالقره خالدار
<i>Nectarinia asiatica</i>	۲۹۰	شهدخوار	<i>Columba livia</i>	۲۷۵	کبوتر چاهی
<i>Emberiza leucocephala</i>	۲۹۱	زردپره گوننه سفید	<i>Columba oenas</i>	۲۷۵	کبوتر کوهپایه
<i>Fringilla coelebs</i>	۲۹۲	سهره جنگلی	<i>Columba oenas</i>	۲۷۶	فاخته
<i>Passer domesticus</i>	۲۹۲	گنجشک خانگی	<i>Passeriformes</i>	۲۷۶	راسته گنجشک سالان
<i>Carduelis flavinstris</i>	۲۹۲	سهره کوهی	<i>Melanocoryphe</i>	۲۷۶	چکاوک طولی
<i>Cinclus cinclus</i>	۲۹۳	زیرآبروک	<i>bimaculata</i>		
<i>Coccothraustes</i>	۲۹۴	سهره لک بزرگ	<i>Eremopterix nigriceps</i>	۲۷۷	چکاوک شکم سیاه
<i>Troglodytes troglodytes</i>	۲۹۴	الهکایی	<i>Galerida cristata</i>	۲۷۷	چکاوک کاکلی
<i>Bucanetes mongolicus</i>	۲۹۵	سهره طولی	<i>Riparia riparia</i>	۲۷۷	چلچله رودخانه‌ای
<i>Prunella modularis</i>	۲۹۵	صمده باغی	<i>Hirundo rustica</i>	۲۷۸	چلچله
<i>Erethacus rabecula</i>	۲۹۶	سینه سرخ	<i>Anthus cervinus</i>	۲۷۸	بی‌پت گلوسرخ
<i>Luscinia megarhynchos</i>	۲۹۶	بلبل	<i>Anthus similis</i>	۲۷۹	بی‌پت لک دراز
<i>Oenanthe pleschanka</i>	۲۹۷	چکچک ابلق	<i>Motacilla cinerea</i>	۲۷۹	دم جنبالک خاکستری
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	۲۹۷	دم سرخ	<i>Anthus spinoletta</i>	۲۷۹	بی‌پت تالایی
<i>Oenanthe finschii</i>	۲۹۷	چکچک پشت سفید	<i>Motacilla flava</i>	۲۸۰	دم جنبالک شکم زرد
<i>Montifringilla nivalis</i>	۲۹۸	گنجشک برفی	<i>Lanius excubitor</i>	۲۸۰	سنگ چشم خاکستری
<i>Passer moabiticus</i>	۲۹۸	گنجشک رودخانه‌ای	<i>Hypocolius ampelinus</i>	۲۸۱	میوه خور
<i>Saxicola torquata</i>	۲۹۹	چک	<i>Pycnonotus leucotis</i>	۲۸۱	بلبل خرما
<i>Sturnus vulgaris</i>	۲۹۹	سار	<i>Lanius vittatus</i>	۲۸۲	سنگ چشم بلوطی
<i>Acridotheres tristis</i>	۳۰۰	مینا	<i>Turdus torquatus</i>	۲۸۲	لوکای طولی
<i>Sturnus roseus</i>	۳۰۰	سار صورتی	<i>Turdus philomelos</i>	۲۸۲	لوکای باغی
<i>Oriolus oriolus</i>	۳۰۱	پری شاهرخ	<i>Turdus merula</i>	۲۸۲	لوکای سیاه
<i>Garrulus glandarius</i>	۳۰۱	جی جانی	<i>Turdus vicivorus</i>	۲۸۲	لوکای باغی بزرگ
<i>Corvus frugilegus</i>	۳۰۲	کلاغ سیاه	<i>Oenanthe deserti</i>	۲۸۲	چکچک بیابانی
<i>Podoces pleskei</i>	۳۰۲	زانج بور	<i>Phylloscopus inornatus</i>	۲۸۲	سسک ابروزرد
<i>Pica pica</i>	۳۰۲	زانجی	<i>Turdoides coudata</i>	۲۸۲	نیکو
<i>Pyrrhocorax graculus</i>	۳۰۲	کلاغ کوهی لوک زرد	<i>Ficedula parva</i>	۲۸۵	سگس گویر سینه سرخ
<i>Corvus corax</i>	۳۰۲	غراب	<i>Acrocephalus agricola</i>	۲۸۵	سسک شالیزار
<i>Order Piciformes</i>	۳۰۲	راسته دارکوب سالان	<i>Aegithalos caudatus</i>	۲۸۶	چرخ رسک دم دراز
<i>Jynx torquilla</i>	۳۰۲	دارکوب لیهوامی	<i>Hyppelais caligata</i>	۲۸۶	سسک درختی کوهچک
<i>Dendrocopos leucopteris</i>	۳۰۵	دارکوب پال سفید	<i>Parus lugubris</i>	۲۸۷	چرخ رسک سر سیاه
<i>Picus viridis</i>	۳۰۵	دارکوب سبز	<i>Locustella luscinioides</i>	۲۸۷	سسک خوش صدا
<i>Dendrocopos major</i>	۳۰۵	دارکوب بزرگ	<i>Panurus biarmicus</i>	۲۸۷	چرخ رسک نیزار
فهرست منابع مورد استفاده (فارسی)			<i>Phylloscopus trochilus</i>	۲۸۸	سسک پرگ سبز
Local source Index	۳۰۷	فهرست منابع مورد استفاده (خارجی)	<i>Sylvia nana</i>	۲۸۸	سسک بیابانی
Foreign source Index	۳۰۹		<i>Tichodroma muraria</i>	۲۸۸	دیوار خزک
			<i>Sitta neumayer</i>	۲۸۹	کمرکولی کوچک

بنام حضرت دوست
که هر چه داریم از اوست

پیشگفتار

از ابتدای نوجوانی عشق و علاقه‌ای وصف‌ناپذیر و بی‌شائبه نسبت به حیات وحش، حیوانات مختلف و طبیعت داشته، همواره اوقات بیکاری‌ام را در جنگلها و کنار برکه‌های شمال کشور جهت دیدن حیوانات زیبا و لانه‌های عجیب و شنیدن صدای دل‌نشین شان گذرانده، به جمع‌آوری مطالب و جزواتی

اقدام و در صدد به تحریر درآوردن شان بوده‌ام. با گذشت زمان و با توفیقانی اجباری به دیگر نقاط کشور عزیزمان سفر کرده، جمع‌آوری مطالب و تحقیقات خود را در موزد حیات وحش ایران وسعت بخشیده، بین سالهای ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۷ در جبهه‌های جنوب و غربی کشور مقتدرمان به اطلاعات فراوانی در زمینه حیوانات این مناطق دست یافته با نحوه زندگی، زادو ولد، لانه‌سازی، سازگاری، تأثیر جنگ و اثرات مخرب آن بر اکولوژی و محیط زیست وحوش مناطق جنگی از نزدیک آشنا شده، تحقیقاتم را تکمیل تر نمودم.

امروز به لطف خداوند بزرگ موفق به نشر کتابی که در دست دارید شده و امیدوارم بتوانم در آینده با چاپ دیگر مطالبم در زمینه محیط زیست و حیات وحش کمکی بس ناچیز به تداوم روند رو به رشد حفاظت از محیط

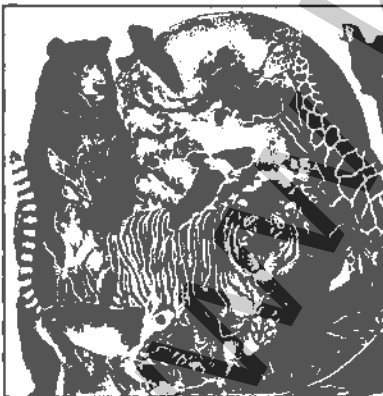

زیست‌مان بنمایم. در انشای کتاب فوق سعی نموده‌ام از ذکر اصطلاحات و کلمات نامفهوم و خارجی استفاده ننموده و ساده نویسی نمایم تا خواندن کتاب برای همگان مخصوصاً دانش‌آموزان و دانشجویان عزیز و خواننده عمومی بسیار آسان و قابل درک باشد. از منابع گسترده و غنی جهت تکمیل تحقیقات و یافته‌های خود استفاده نموده، به ذکر آنها پرداخته، قدردانی و تشکر می‌نمایم.

مقدمه

علیرغم تلاشهای گسترده، صرف وقت و سرمایه‌های فراوانی که طی چندین سال گذشته برای حفاظت از محیط زیست منظور گردیده، تخریب محیط زیست در اقصی نقاط جهان مخصوصاً ایران در حال گسترده‌گی است و به نظر می‌رسد که این سیاستها، خط و مشی‌ها و برنامه‌ها کافی و مؤثر نبوده است.

در دنیای امروز در کلیه نقاط این کره خاکی حیات وحش کاهش چشم‌گیری داشته، نیاز به ارائه آمار و دلیل و مدرک نیست، چون با نگاهی گذرا به اطراف محیط زیست‌مان به این فاجعه عظیم پی برده و باعث و بانیش را که خودمان بوده سرزنش می‌نماییم. در کشور عزیزمان این روند به‌طور چشم‌گیری رو به رشد

بوده، تا جایی که با مشاهده و بازدید از کوچکترین مناطق حیات وحش و پارکهای ملی به کاهش جمعیت وحوش پی برده و عمق فاجعه برایمان نمایان می‌شود. در گذشته‌های نه چندان دور ما شاهد حیوانات و پرندگان زیبا و رنگارنگ در طبیعت اطراف خود بوده و از دیدن آنها و شنیدن آوای دلنشین‌شان احساس غرور و شادی می‌نمودیم. حیاط و باغهای اطراف محل سکونتمان پر از پرنده‌های زیبا و رنگارنگ بود؛ کمی آنطرف‌تر نزدیک برکه‌ها شاهد دسته‌های بزرگ قو، چنگر و مرغابی‌ها بوده و در کنار

حاشیه جنگل شاهد گله‌های بزرگ کل، بز، گراز وحشی، قرقاول و کبک‌های زیبا بودیم. هرگز امروز که دیدن یکی از آنها برایمان آرزویی بزرگ شده است را نمی‌دیدیم. ما نتوانستیم این همه نعمت و کرامت خداوند مٔان را شاکر باشیم و خود با دستانمان به شکار و قتل عام بی‌رویه این حیوانات زیبا و بی‌دفاع پرداختیم و امروز فقط یادهای خوش گذشته را در

خوابهایمان دیده و با قصه‌های غم‌انگیز این حیوانات منقرض شده را برای فرزندانمان تعریف می‌کنیم.

بیایم دست به دست هم داده و از این اندک باقی مانده حیات وحش کشور عزیزمان که روزگاری با سلطان جنگل‌های شمالش یعنی ببر مازندران، با شیر بیشه‌های جنوب و گورخر ایرانی، خرس سیاه و پلنگ آسیایی اش جزء بکرترین، نایاب‌ترین و زیباترین زیستگاه‌های طبیعی وحوش جهان محسوب می‌شده است را دوباره احیاء نماییم.

طبیعت این کشور باستانی و آریایی، حیات وحش بی‌نظیر این مرز و بوم متعلق به من و شما و فرزندانمان است، همچنین حفظ و حراست از آن نیز وظیفهٔ تک تک ما ایرانیان طبیعت و حیوان دوست بوده، هست و خواهد بود.

کمی و کاستی هایمان را به بزرگواری خود بخشیده و با راهنمایی هایتان ما را یاری فرمایید. دست عزیزتان را از راه دور می‌فشارم.

مسعود عطوفت شمسى

پاییز ۱۳۸۳